

Dalende akademiese geletterdheidsvlakke: feit of fiksie?

O P S O M M I N G Hierdie artikel lewer verslag oor 'n empiriese ondersoek wat onderneem is om te bepaal of daar 'n daling in die akademiese geletterdheidsvlakke van eerstejaarstudente in Suid-Afrika is aangesien dit die indruk is wat geskep word deur die populêre media sowel as wetenskaplike publikasies. In 2007 het Van der Slik en Weideman in 'n soortgelyke ondersoek bevind dat daar nie 'n daling in geletterdheidsvlakke onder eerstejaarstudente te bespeur is nie. Daar was egter beperkinge aan die genoemde ondersoek en vir doeleindes van hierdie artikel is daar gepoog om enkele van hierdie beperkinge aan te spreek. Die Toets van Akademiese Geletterdheidsvlakke (TAG) is as meetinstrument gebruik en 'n analise van variansie (ANOVA) is as statistiese tegniek aangewend. Die analises het in teenstelling met die 2007-studie wel 'n daling aangetoon, ondanks die feit dat dit nie besonder groot is nie. Hierdie artikel lewer dus nie net 'n bydrae tot die diskoers oor deurvloeiakoerse en eerstejaarondersteuning in Suid-Afrika nie. Dit kan ook gebruik word as bron vir ingeligte besluitneming oor kwessies soos taalbeplanning en taalondersteuning.

Slutelwoorde: akademiese geletterdheid, taaltoetsing, daling, standarde, deurvloeiakoerse, taalbeplanning en taalondersteuning

A B S T R A C T This article reports on an empirical study undertaken to determine whether a decline is evident in the academic literacy levels of first year students in South Africa as this is the impression often created by the popular media and scientific publications. In a similar study in 2007, Van der Slik and Weideman found no evidence of a deterioration of literacy levels. There were, however, limitations to their investigation and for purposes of this article some of these limitations were addressed. The Toets van Akademiese Geletterdheidsvlakke (TAG) was used as measuring instrument and an analysis of variance (ANOVA) employed as statistical technique. The analyses, in contrast to the 2007 study, indicate a decrease, albeit not substantive. This article thus not only contributes to the discourse on throughput rates and first year support in South Africa. It could also be used as a source of information for informed decision making on issues such as language planning and language support.

1. Inleiding

In die populêre media sowel as wetenskaplike publikasies is dit hedendaags die neiging om na die Suid-Afrikaanse onderwysstelsel as synde in 'n krisis te verwys (Koch & Dornbrack, 2008:347; Davidowitz, 2009:2006; Fraser & Killen, 2009:262-263; Jacobs, 2009:250; Nel & Nel, 2009:127; Ngcobo, 2009:209; Scott, 2009:25-34; Marais & Van Dyk, 2010:1; en Van der Walt, 2010:268). Daar word in die genoemde publikasies 'n verskeidenheid van moontlike redes hiervoor aangevoer, meestal voortvloeiend uit wetenskaplike ondersoeke. Die vernaamste hiervan is eerstens toe te skryf aan die feit dat die skoolstelsel sedert 1994 twee keer blootgestel is aan 'n geheel nuwe kurrikulum met gepaardgaande nuwe benaderings tot onderrig en leer. Die effek hiervan is dat onderwysers steeds vasgevang is tussen minstens twee strydende paradigmas: die positivistiese benadering van die verlede en die hedendaagse, oorwegend konstruktivistiese, benadering tot onderrig en leer (Van Dyk, 2010:6). Ten tweede is dit gewoon 'n feit dat die meerderheid Suid-Afrikaanse skole steeds gebuk gaan onder 'n gebrek aan die nodige ondersteuning en opleiding aan onderwysers, sowel as die voorsiening van hulpbronne. Dit is die vanselfsprekende gevolg van, soos Cooper en Van Dyk (2003:68) dit stel, “[a] number of socio-economic and political factors, rooted in the educational policies implemented during the era of the apartheid government”, maar ook die huidige Suid-Afrikaanse regering wat waarskynlik hoofsaaklik weens swak bestuur en 'n verpolitisering van die kwessie steeds nie in die werklike onderwysbehoefte van die land kan voorsien nie. 'n Derde rede, en waarmee ons vir doeleindes van hierdie artikel sal volstaan, is dat die Suid-Afrikaanse skoolonderwysstelsel so georganiseer is dat dit nie spesifiek daarop ingestel is om leerders vir verdere studie of 'n spesifieke deel van die arbeidsmark voor te berei nie. Die gevolg van hierdie redes, en vanselfsprekend ook vele ander, is dat die Suid-Afrikaanse regering dit wel teoreties gesproke reggekry het om onderwys en opleiding toeganklik te maak vir die hele Suid-Afrikaanse bevolking, maar as daar nie indringend gefokus word op 'n verbetering van die doeltreffendheid van opvoedkundige prosesse nie, “[it] will perpetuate or exacerbate the wastage of talent, and/or will result in compromising quality and standards”(Scott, 2009:23).

Ivanič *et al.* (2009:13) is van oordeel dat daar gewaak moet word daarteen om nie in krisissenarratiewe te verval nie:

... we are bombarded almost daily with crisis narratives, the notion that something is not working as it should or could. That there is a problem to be addressed, or that there has been a decline in some shape or form is a constant theme of [...] discourse. It seems to be endemic to social change that these changes are in some ways seen as marking the decline or end of something. Behind such narratives are a certain fear and often the notion of some golden age in the past against which the present can and should be judged.

Dit is egter noodsaaklik om genuanseerd met die opmerking van Ivanič *et al.* hier bo om te gaan, omdat dit eerstens verreken moet word teen 'n raamwerk en konteks wat verskil van die een waaroor in hierdie artikel verslag gelewer word. Dit sal ten tweede duidelik uit onderstaande bespreking blyk dat hierdie artikel juis nie bloot nog 'n krisissenarratief is nie, maar eerder 'n poging om 'n gebalanseerde, empiries gefundeerde, perspektief op die kwessie van sogenaamde dalende akademiese geletterdheidsvlakke te bied. Coetzee-Van Rooy en Van Dyk (2012) voer

aan dat desnieteenstaande alle pogings om nie in krisissnarratiewe te verval nie, dit nie uit die oog verloor kan word nie dat die Suid-Afrikaanse konteks inderdaad kompleks is en daarom eiesoortige en ernstige uitdagings stel wat liefs vanuit 'n interdisiplinêre perspektief benader moet word.

2. Enkele uitdagings vir hoër onderwys

Die kompleksiteite en eiesoortige uitdagings waarna hier bo verwys is, is vanselfsprekend ook van toepassing op die hoër onderwyssektor. Daar word gereeld in die literatuur verwys na onvoldoende voorbereidingsvlakke van veral eerstejaarstudente aan universiteite en die feit dat hulle na alle waarskynlikheid nie suksesvol sal wees in die minimum voorgeskrewe studietydperk nie (Ferreira, 1992; Hay & Marais, 2004; Foxcroft & Stumpf, 2005; Scott, Yeld & Hendry, 2007; Botha, Du Plessis & Menkveld, 2007; en Scott, 2009). Akademiese voorbereidingsvlakke van Suid-Afrikaanse studente word gereflekteer deur onder andere ondersoeke na retensiekoerse. In die welbekende ondersoek van Scott, Yeld en Hendry (2007) word byvoorbeeld aangetoon dat ongeveer een derde van alle eerstejaarstudente tydens of na die eerste studiejaar die stelsel verlaat. Hierdie tendens duur voort in die daaropvolgende studiejaar en die geheelbeeld wat ontvou, toon aan dat na vyf jaar van studie slegs 30% van alle universiteitstudente wat vir driejarige B-grade geregistreer het, wel gegraduateer het, 14% steeds ingeskryf is en 56% die stelsel verlaat sonder om te graduateer. Die geskatte sukseskoerse kom dus op ongeveer 44% neer. Deelnamekoerse is ook laag: Scott (2009:16) voer aan dat daar 'n deelnamekoerse van maar slegs 16% in Suid-Afrika is. Dit is selfs laer as in lande wat ekonomies vergelykbaar met Suid-Afrika is. In ontwikkelde lande is die minimum deelnamekoerse ongeveer 60%.

In 'n land met geweldige tekorte aan vaardighede en besondere sosiale en ekonomiese uitdagings is syfers soos die hier bo genoem vanselfsprekend nie aanvaarbaar nie en Scott (2009:23) vra dan ook tereg die vraag, “[w]here does responsibility for improving student performance lie?” Dieselfde outeur verwys in sy hantering van hierdie vraag na studies wat hieroor gedoen is, met spesifieke verwysing na 'n ondoeltreffende skoolstelsel wat leerders faal, eerder as ondersteun en ophel. Hy kritiseer egter ook die hoër onderwyssektor wat die blaam na skole verskuif, as synde 'n faktor wat buite hul beheer lê, en dus nie altyd gewillig is om self 'n bydrae tot die akademiese ontwikkeling van hul studente te lewer nie:

... if the academic community is relying on improvement in external conditions to raise performance in higher education, it needs to realistically assess the prospects for such improvement. The analyses can be complex but the following points are relevant:

- Poverty is not going to be eradicated in the foreseeable future, and socio-economic conditions that give rise to educational inequalities and disadvantage will remain.
- A range of analyses strongly indicate that there is little or no prospect of substantial improvement in the outcomes of schooling, at least in the medium term and at least of the order that would deliver a sufficient number of well-prepared school leavers to meet higher education's requirement needs ... (Scott, 2009:24).

Daar is egter faktore wat wel binne die beheer van die hoër onderwyssektor is, met ander woorde faktore waaraan universiteite wel aandag kan, en behoort te, skenk. Voorbeelde hiervan sluit in die fisieke en emosionele welsyn van studente, ondersteuning ten opsigte van studente se tydbestuur en studievaardighede, en die ontwikkeling van studente se akademiese

geletterdheid. Universiteite het dus 'n verantwoordelikheid, en is trouens selfs genoodsaak, om inisiatiewe aan die dag te lê wat opvoedkundige uitdagings, gesien vanuit 'n holistiese perspektief, die hoof sal bied (Scott, 2009:24).

3. Akademiese geletterheidsontwikkeling ter wille van opheffing

Die vorige afdeling het afgesluit met enkele voorbeelde van faktore waaraan die hoër onderwyssektor wel aandag kan skenk. Die laaste een in die lys van drie was die ontwikkeling van studente se akademiese geletterdheid. Die afgelope aantal jaar is daar internasionaal en plaaslik 'n hernieude fokus op inisiatiewe om akademiese geletterdheid te bevorder aangesien dit 'n impak op studiesukses het. Hierdie impak is klein, maar beduidend en nie weglaatbaar nie (Van Dyk, 2010:262-273). As gevolg van die beskikbaarheid van veral 'n groot hoeveelheid Suid-Afrikaanse literatuur in die verband, word daar nie verder op die meriete van akademiese geletterdheid as 'n bydraende faktor tot akademiese sukses ingegaan nie. Net so word daar ook nie op definisies van akademiese geletterdheid in hierdie artikel gefokus nie, behalwe om te noem dat dit uiters simplisties gestel, en slegs vir doeleindes van hierdie artikel, gedefinieer kan word as vaardigheid in die taal/tale van onderrig en leer, oftewel akademiese taalvermoë – hierdie definisie word wel in afdeling 5.1 meer verfynd aangebied. Ter wille van volledigheid volg hier egter wel 'n lys van enkele plaaslike ondersoeke wat bogenoemde kwessies in meer besonderhede hanteer en wat daarvoor geraadpleeg kan word: Yeld (2003); Leibowitz (2004); Van Dyk en Weideman (2004); Parkinson, Jackson, Kirkwood en Padayachee (2007); Van Schalkwyk, Bitzer en Van der Walt (2008); Van der Slik en Weideman (2008); Van Dyk, Zybrands, Cillié en Coetzee (2009); Van Dyk (2010); Van Dyk, Cillié, Coetzee, Ross en Zybrands (2011).

Hier bo is aangevoer dat die ontwikkeling van studente se akademiese geletterdheid 'n inisiatief is wat universiteite wel tot uitvoer kan bring en daar is na 'n aantal plaaslike studies verwys wat daarvoor rapporteer. By die Universiteit Stellenbosch (US) is daar ook so 'n inisiatief deur die Taalsentrum van stapel gestuur. Hierdie Sentrum se Eenheid vir Afrikaans en Engels is primêr verantwoordelik vir die akademiese geletterheidsontwikkeling van eerstejaarstudente aan die US. Studente vanuit alle studierigtings volg 'n verskeidenheid van kursusse afhanklik van die fakulteit waar die betrokke student geregistreer is, sowel as die vlak van vaardigheid. Vlakke van vaardigheid word voor toetreding tot universiteitstudie deur die Toets van Akademiese Geletterdheid (TAG) en die Engelse eweknie daarvan, die Test of Academic Literacy Levels (TALL), bepaal – let daarop dat akademiese geletterdheidstoetsing vanaf 2013 ná toetreding tot universiteitstudie sal geskied. Hierdie toetse is die eiendom van die Inter-Institutional Centre for Language Development and Assessment (ICELDA, 2012), 'n vennootskap tussen vier meertalige Suid-Afrikaanse universiteite wat in die afsienbare toekoms waarskynlik met 'n Europese en 'n Oosterse vennoot uitgebrei sal word. TAG en TALL word jaarliks onder meer as 30 000 eerstejaarstudente op nasionale vlak afgeneem en is die mees betroubare toetse van hul soort in Suid-Afrika met gemiddelde alpha-waardes van so hoog as 0.90 en onlangs selfs 0.96. Die ICELDA-toetse is gevalideer en die geldigheid daarvan is dus bepaal, en dit is tans in 'n proses van standaardisering.

Aangesien die genoemde toetse 'n impak op die lewens van studente kan hê in die vorm van kanalisering na 'n spesifieke kursus (plasing dus), of selfs 'n hoërbelang kwessie soos toelating, wat tot in 2012 die geval was by die US waar dit as deel van die toegangstoetsbattery van dié

Universiteit aangewend is, is dit uiters noodsaaklik dat daar deurlopend ondersoek gedoen word na die betroubaarheid, geldigheid en bruikbaarheid van instrumente in spesifieke kontekste met spesifieke doelwitte voor oë. Hierdie tipe ondersoeke is veral belangrik in kontekste waar daar sprake van enige vorm van uitsluiting kan wees en juis daarom moet deursigtigheid (in die vorm van wetenskaplike publikasies, byvoorbeeld) altyd nagestreef word. Van der Slik en Weideman (2007:136) stel dit dat

... it may enable us to arrive at responsible decisions that do more justice to those who take the tests, in that they are doubly accountable, both in being defensible in a theoretical or empirical sense, and in being accountable to a larger public ... This is not only helpful for low stakes tests such as TALL and TAG, but also of critical importance when the stakes are higher, for example in the case of access or admission tests. There should really be no dispute about the condition that the likelihood of passing a test should depend on students' ability as expressed in terms of a score that captures their academic literacy.

4. Doel: ondersoek na die stand van akademiese geletterdheidsvlakke

Hierdie artikel het ten doel om te rapporteer oor 'n empiriese ondersoek wat gedoen is as voortsetting en uitbreiding van die werk van Van der Slik en Weideman (2007) waarin hulle gerapporteer het oor 'n ondersoek na klaarblyklik dalende akademiese geletterdheidsvlakke van studente op eerstejaarsvlak.

In die genoemde ondersoek van Van der Slik en Weideman (2007) is daar gebruik gemaak van die 2005, 2006 en 2007 TAG-toetsdata van drie universiteite. Die fokus was op drie verskillende universiteite se onderskeie eerstejaarsinnames en hul gemiddelde prestasie op TAG, sowel as op die oorvleueling van bepaalde items wat in die onderskeie toetsjare by herhaling in die toetse voorgekom het. Vir die ondersoek is daar gebruik gemaak van die One-Parameter Logistic Modelling (OPLM) sagteware, gebaseer op die beginsels van Item Response Theory (IRT). Die bevinding was dat daar nie 'n daling in die akademiese geletterdheidsvlakke van Afrikaanssprekende eerstejaarstudente te bespeur was nie, ondanks die feit dat daar telkens in veral die populêre media en die dagblaie sulke uitsprake gemaak is, en trouens steeds gemaak word. 'n Verdere bevinding was dat dit eerder die moeilikheidsgraad van die toetse was wat van jaar tot jaar verhoog het. Hulle kom tot die gevolgtrekking dat "[i]t is only when we do not fully compensate for this increased level of difficulty that it *appears* as if academic literacy has deteriorated. In fact, the academic literacy of newly arrived Afrikaans speaking students has proved to be remarkably constant over the past three years" (Van der Slik & Weideman, 2007:135).

Dieselfde outeurs erken wel in hul slotbetoog dat hul ondersoek 'n aantal beperkinge gehad het en een daarvan was dat daar net op een spesifieke groep gefokus is, te wete moedertaalsprekers van Afrikaans. Hulle maak dan die aanbeveling dat daar verdere ondersoek gedoen behoort te word na die stand van akademiese geletterdheidsvlakke deur van 'n meer diverse populasie gebruik te maak en 'n addisionele aantal veranderlikes by die ondersoek in te sluit.

Met hierdie aanbeveling as vertrekpunt en in 'n poging om 'n bydrae tot die diskoers oor studenteondersteuning te lewer, word daar vervolgens op sistematiese wyse verslag gelewer oor

'n ondersoek wat meer divers en meer uitgebreid van aard was as die oorspronklike ondersoek van Van der Slik en Weideman in 2007. Met divers word bedoel dat meer onafhanklike veranderlikes by die ondersoek ingesluit is, naamlik jaar van deelname, ras, moedertaalgroepering en geslag. In hierdie artikel word daar egter slegs oor twee van die genoemde veranderlikes (jaar van deelname en moedertaal) verslag gelewer, omdat die verklaringskrag daarvan die sterkste was. Die uitkomst wat betref ras en geslag is op versoek by die eerste outeur beskikbaar.

Daar word voorts slegs op data van die Universiteit Stellenbosch gefokus, omdat identies dieselfde Afrikaanse toets in 2006 en 2007 in die eerste plek by hierdie instelling gebruik is. Twee noemenswaardige afdelings (Teksbegrip en Tekstipe) van die 2005- en 2010-toetse het in die tweede plek oorvleuel – noemenswaardig, omdat die aantal items van hierdie afdelings ongeveer twee derdes van die toets as geheel verteenwoordig en omdat hierdie betrokke afdelings se items besonder goeie fasiliteits- en diskriminasiewaardes toon – sien ook afdeling 5.1 hier onder vir 'n uiteensetting van die makrovlak van die toets.

5. Kwessies van belang by die keuse van metodologie

Die onderstaande bespreking vorm die raamwerk waarteen keuses oor metodologie en statistiese tegnieke vir die empiriese ondersoek gemaak is.

5.1 Die konteks en die instrument

Tot en met die 2012-inname van nuwelingsstudente aan die Universiteit Stellenbosch (US) is 'n inhuisonwerpte toegangstoetsbattery (TGT-battery) primêr aan hierdie instelling gebruik om toegang tot universiteitstudie te bepaal. Vanaf 2013 word ander meganismes hiervoor aangewend. Die doel van die TGT-battery was eerstens om 'n universiteitseie maatstaf te gebruik om vlakke van gereedheid in Akademiese Geletterdheid (akademiese taalvermoë), Syfervaardigheid (kwantitatiewe geletterdheid), Wiskunde, Fisiese Wetenskappe en Denkvaardighede te meet, tweedens om belangrike en aanvullende inligting ten opsigte van toegangskwessies te gee, en derdens om die NSS-uitslae te yk. Alle voornemende eerstejaarstudente is verplig om 'n kombinasie van hierdie toetse af te lê, afhangend van die voorkeur van studierigting. Let daarop dat beide die akademiese geletterdheidstoetse (Afrikaans én Engels) binne konteks van die taalbeleid en die taalbeplanningsmodel van dié Universiteit verpligtend afgelê is.

Aansoekers se TGT-uitslae dra 'n gewig van 40% vir toelating tot die US en hulle finale Graad 12-uitslae 'n gewig van 60%. Die TGT-gemiddelde word bereken op grond van aansoekers se beste taalresultaat (Afrikaans óf Engels) saam met die punte van die twee ander toetse wat hulle moes skryf (Wiskunde, Fisiese Wetenskappe, Syfervaardighede en/of Denkvaardighede). Slegs die beste uitslag van die twee akademiese geletterdheidstoetse word in berekening gebring by toelatingskwessies en tel dus een derde van die totale toegangstoetsbattery en 13% van die uiteindelijke toelatingpunt in die 40:60-verhouding. Om hierdie rede kan die akademiese geletterdheidstoets op sy eie niemand met betrekking tot toelating benadeel nie.

Die akademiese geletterdheidstoets waarna verwys word, is die Toets van Akademiese Geletterdheidsvlakke (TAG) wat reeds elders in hierdie artikel ter sprake gekom het en wat steeds op nasionale vlak as taalplasinginstrument gebruik word. Die toets neem ongeveer 60 minute om te voltooi, beskik oor ongeveer 60 vrae, is volledig multikeuse (by uitsondering aangevul

met 'n skryfstuk) en is tans nog slegs in pen- en papierformaat beskikbaar. Dit manifesteer in 'n toets met, op makrovlak, ses (soms sewe) afdelings, afhangend van die konteks:

- Afdeling 1: Skommelteks
- Afdeling 2: Interpretasie van grafiese en visuele inligting
- Afdeling 3: Teksbegrip
- Afdeling 4: Akademiese woordeskat
- Afdeling 5: Tekstipe
- Afdeling 6: Grammatika en teksredigering
- Afdeling 7: Skryfstuk – soms ingesluit

Die teoretiese onderbou (die konstruk) van TAG is gebaseer op internasionale studies oor akademiese taalvermoë waaroor daar volledig in Van Dyk en Weideman (2004) verslag gelewer word. Op grond van hierdie studies, konsultasies met vakkundiges op nasionale en internasionale vlak, en die inwerkingstelling van 'n nasionale werkgroep wat twee keer per jaar byeenkom om toetse te ontwikkel en te verfyn, het die toets in hoofsaak ten doel om te bepaal of voornemende studente oor die vermoë beskik om taal as 'n sosiale instrument korrek en gepas te kan aanwend in spesifieke kontekste waar menslike interaksie deurlopend bemiddel en beding moet word. Die onderbou van die konstruk is gesetel in taalkennis (wat organisatoriese en pragmatiese kennis insluit), sowel as strategiese bekwaamheid (wat metakognitiewe strategieë insluit).

'n Bedrewenheid in kommunikasie waar die proses van taalgebruik, eerder as taal opsigself, sentraal staan, word dus van studente verwag. So 'n kommunikatiewe en interaktiewe opvatting oor akademiese diskoers heg dus tipies nie meer nét waarde aan studente se vermoë om nuwe woordeskat en taalkennis te verkry en taal korrek in verskillende kontekste en vir verskillende doeleindes aan te wend nie, maar ook die mate waartoe studente bepaalde akademiese aksies, in verhouding tot hulself en tot ander (hetsy as lesers, skrywers, sprekers, of luisteraars), suksesvol kan uitvoer.

5.2 Die empiriese ondersoek

Vir doeleindes van die ondersoek wat vir hierdie artikel uitgevoer is, is daar besluit om van 'n *Ex post facto* navorsingsbenadering gebruik te maak. Hierdie tipe benadering word normaalweg gevolg wanneer daar retrospektief met data omgegaan word en waar daar nademaal bepaal word watter faktore geassosieer kan word met sekere voorvalle of sekere gedrag. Anders gestel, gaan dit oor 'n retrospektiewe ondersoek na die verband tussen die afhanklike veranderlike (in hierdie geval die toetspunt) en die onafhanklike veranderlikes (in hierdie geval jaar van deelname en moedertaal).

Binne konteks van hierdie artikel gaan dit oor vier kohorte eerstejaarstudente (sien ook afdeling 5.3 hier onder) wat nadat hulle TAG afgelê het, empiries ondersoek is om te bepaal watter faktore 'n invloed op hul toetsuitslag kon gehad het en uiteindelik 'n aanduiding kan wees van 'n verhoging/verlaging in akademiese geletterdheidsvlakke. Die faktore wat ondersoek is, was jaar van deelname en moedertaal. Die motivering hiervoor is dat hierdie tipe data maklik verkrygbaar is op die Universiteit Stellenbosch se studente-inligtingstelsel en dit dus sonder moeite in verband gebring kan word met hul akademiese geletterdheidsuitslae. Daar is slegs

op TAG (die Afrikaanse akademiese geletterdheidstoets) gefokus, omdat daar voldoende oorvleueling en/of herhaling van items tussen verskillende jare was – sien ook hier onder.

5.3 Die populasie en die kohorte

Die populasie waarop die ondersoek gedoen is, sluit vier kohorte voornemende eerstejaarsstudente in. Hierdie kohorte het bestaan uit die volledige voornemende eerstejaarsaansoekpoel van die Universiteit Stellenbosch (US) vir 2005, 2006, 2007 en 2010. Die motivering vir die keuse van spesifiek hierdie kohorte is dat daar voldoende oorvleueling van items tussen die 2005- en 2010-TAG was, sowel as tussen die 2006- en 2007-TAG. Die toetse van 2006 en 2007 stem volledig ooreen, terwyl die toetse van 2005 en 2010 wat betref Afdeling 3 (Teksbegrip) en Afdeling 5 (Tekstipe) ooreenstem. Die populasie het beide geslagte, vier rasgroeperinge (Bruin, Indiër, Swart en Wit – soos op die US se studente-inligtingstelsel aangedui), sowel as drie moedertaalgroeperinge (Afrikaans, Engels, en Suid-Afrikaanse Afrikataal) ingesluit. Studente met andere moedertale soos Duits, Hindi of Portugees is uitgesluit van die analyses, omdat die populasies oor die jare heen nie homogeen was nie en 'n vergelyking daarvan dus nie sin maak nie. Vir doeleindes van hierdie artikel is slegs die moedertaal en die jaar van afname ingesluit by die analyses. Daar is doelbewus vir moedertale gekies en nie vir ras nie, omdat eersgenoemde konseptueel suiwerder is. Dit het ook geblyk uit addisionele analyses, waarvoor daar nie hier gerapporteer word nie, dat die verklaringskrag van moedertaal byna drie keer so groot is as die van ras. Die toetse is, soos hier bo genoem, afgeneem voor toelating tot universiteitstudie. Dit het by drie geleenthede tydens voornemende studente se matriekjaar by toetsentra landswyd plaasgevind. Die toetse is gestandaardiseer in terme van die administrasie daarvan. In totaal is 16,759 studente se uitslae geanaliseer (sien Tabel 1 vir 'n gedetailleerde beskrywing).

Tabel 1: Moedertaalverspreiding van voornemende eerstejaarsstudente van die Universiteit Stellenbosch wat TAG afgelê het

TAG	Afrikaans	Engels	Suid-Afrikaanse Afrikataal	Totaal
2005	1,151	445	46	1,642
2006	2,541	1,312	110	3,963
2007	2,599	1,430	116	4,145
2010	3,306	3,146	557	7,009

5.4 Die tegnieke

Vir doeleindes van hierdie artikel is daar telkens gebruik gemaak van 'n 2 (jare) x 3 (moedertale) ANOVA. Daarmee word afgewyk van die IRT-analises wat deur Van der Slik en Weideman (2007) gebruik is. Die benutting van IRT-modelle het geen meerwaarde gehad vir die 2006- en 2007-datastelle nie, omdat die toetse identies was en die moeilikheidsgraad per definisie konstant gehou is. Dit was egter nie die geval met die 2005- 2010-data nie, want daar was slegs, soos reeds genoem, oorvleueling tussen Afdelings 3 en 5. Desnieteenstaande is daar ook in hierdie geval besluit om van 'n ANOVA gebruik te maak vir die analise. Die rede hiervoor is tweërlei: ten eerste is daar gepoog om die aantal analisetegnieke te beperk, en ten tweede veronderstel die toepassing van IRT-analises dat die ooreenstemmende items 'n lukrake steekproef uit die

toets behoort te wees, wat nie die geval hier was nie. Aangesien dit ook 'n potensiële swakheid van die Van der Slik en Weideman (2007) studie was, is daar vir hierdie ondersoek 'n meer beperkende tegniek gekies wat nie ruimte sou laat vir die genoemde swakheid nie. SPSS 19 is vir die analyses gebruik.

6. Analise en resultate

Alvorens die analyses uitgevoer kon word, moes daar eers vasgestel word of dit minstens aan die volgende veronderstelling voldoen het: die gelykheid van foutvariansie. Dit het geblyk nie die geval te wees nie: Levene se toets vir die gelykheid van foutvariansie was in alle gevalle beduidend en daar was dus geen sprake van gelykheid nie. Die aanvaarde statistiese regstellings hiervoor – transformasie van toetspunte – was egter nie 'n oplossing nie. Uit aanvullende analyses kom dit wel na vore dat die jaar van deelname en moedertaal nie met mekaar te assosieer is nie en op grond daarvan kan daar tot die gevolgtrekking gekom word dat die uitkomst van die ANOVA's wel betroubaar is. In Tabel 2 word die toetspunt vir die toets as geheel vir die 2006- en 2007-innames per moedertaal gerapporteer. Tabel 3 is 'n refleksie van die punte vir Afdeling 3 (Teksbegrip) vir die 2006- en 2007-, sowel as die 2005- en 2010-innames, en Tabel 4 vir Afdeling 5 (Tekstipe) vir dieselfde innames.

Tabel 2: Gemiddelde (en standaardafwykings) vir TAG 2006 en 2007 (alle afdelings)

(range 1 – 100)	Afrikaans	Engels	Suid-Afrikaanse Afrikataal	Totaal
2006	60.11 (15.28)	38.67 (14.93)	25.59 (14.71)	52.05 (18.70)
2007	59.23 (16.03)	37.10 (14.40)	21.59 (19.26)	50.54 (19.26)

Uit die analyses blyk dit dat 35.3% van die variansie in TAG-resultate verklaar kan word deur die volgende faktore: jaar van deelname ($F(1, 8102) = 8.94, p = .003, \eta^2 = .001$) en moedertaal ($F(2, 8102) = 2193.97, p < .001, \eta^2 = .35$). In Tabel 2 hier bo kan gesien word dat daar 'n geringe afname van ongeveer twee persentasiepunte in die toetsgemiddeld vanaf 2006 na 2007 is. Hoewel daar dus sprake is van 'n afname van 2006 na 2007 is die effek daarvan besonder gering, soos sigbaar in die η^2 – let daarop dat die effek van moedertaal veel sterker is as die effek van jaar van deelname. Dit blyk ook dat die tempo waarteen die toetspunte afneem nie verskil van moedertaal tot moedertaal nie, omdat die interaksie-effek tussen jaar van deelname en moedertaal nie beduidend is nie ($F(2, 8102) = 1.43, p = .24, \eta^2 = .000$).

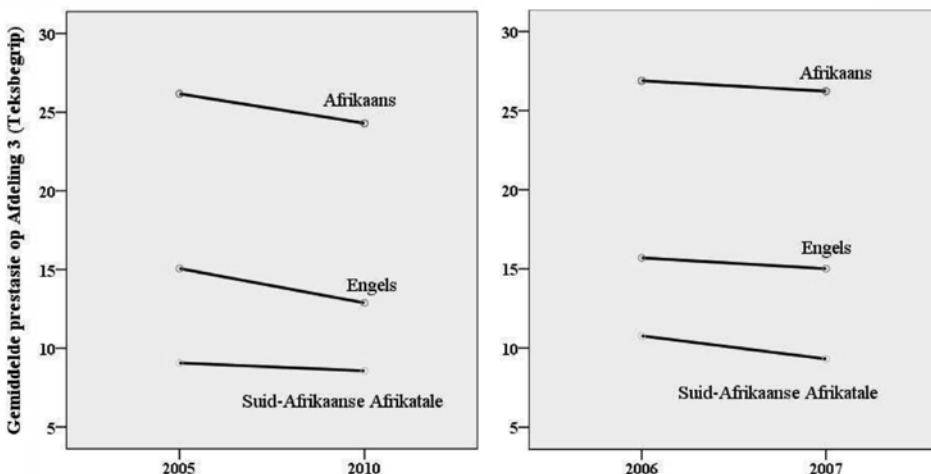
Die verskille in toetspunte tussen die onderskeie moedertale blyk hierteenoor groot te wees (sien Tabel 2). Dit is vanselfsprekend nie 'n verrassing nie, omdat studente met 'n ander moedertaal as Afrikaans na verwagting swakker sal presteer in 'n toets in 'n taal wat hulle nie ten volle magtig is nie. Dit is nietemin opvallend dat studente met 'n Afrikataal as moedertaal wel aansienlik swakker presteer in 2007 as in 2006. Wat hier ook van belang is, is dat daar 'n afname by al drie die moedertaalgroepe sigbaar is.

Uit die gegewens van Tabel 3, waarin de bewerkings vir Afdeling 3 (Teksbegrip) vir die periode 2006-2007 en 2005-2010 vermeld word, tree 'n vergelykbare beeld na vore. Die afname is steeds gering, dog is die voorkoms daarvan konsistent.

Tabel 3: Gemiddelde (en standaardafwykings) vir TAG 2006 en 2007, en 2005 en 2010 onderskeidelik (Afdeling 3: Teksbegrip)

(range 1 – 52)	Afrikaans	Engels	Suid-Afrikaanse Afrikataal	Totaal
2006	26.89 (8.63)	15.70 (8.11)	10.77 (7.36)	22.69 (10.17)
2007	26.23 (9.17)	15.01 (7.64)	9.32 (7.04)	21.87 (10.33)
(range 1 – 38)				
2005	26.17 (7.55)	15.07 (8.19)	9.07 (6.87)	22.68 (9.43)
2010	24.29 (8.10)	12.88 (7.20)	8.56 (7.14)	17.92 (9.79)

Die afname van teksbegrip blyk die geval te wees vir sowel die periode 2006-2007 ($F(1, 8102) = 5.39, p = .02, \eta^2 = .001$) as vir die periode 2005-2010 ($F(1, 8645) = 13.06, p < .001, \eta^2 = .002$). In 2006 was die gemiddeld vir Afdeling 3 (Teksbegrip) 22.69 en in 2007 21.87, terwyl dit in 2005 en 2010 onderskeidelik 22.68 en 17.92 was. Sien ook Figuur 1.

Figuur 1: Gemiddelde prestasie op Afdeling 3 (Teksbegrip) in die periodes 2005-2010 (linkerkant) en 2006-2007 (regterkant)

Wat betref tekstipe (styl/genre/register) blyk daar geen afname in die punte te wees nie vir die periode 2006-2007 ($F(1, 8102) = 1.39, p = .24, \eta^2 = .000$), maar wel vir die periode 2005-2010 ($F(2, 8645) = 12.64, p < .001, \eta^2 = .001$) – sien Tabel 4. Aangesien die afname besonder gering is en slegs in een van die twee periodes sigbaar is, word dit nie hier grafies voorgestel nie. Die voorkoms van die afname is ook in hierdie geval konsistent.

7. Gevolgtrekking

In teenstelling met die 2007 ondersoek van Van der Slik en Weideman is daar in hierdie ondersoek bevind dat daar wel 'n beduidende daling, dog klein, in akademiese geletterdheidsvlakke te bespeur is wat betref moedertale. Hierdie bevinding kan daarop dui dat die Universiteit Stellenbosch moontlik 'n soepeler toelatingsbeleid in plek gestel het. Aangesien die teendeel

Tabel 4: Gemiddelde (en standaardafwykings) vir TAG 2006 en 2007, en 2005 en 2010 onderskeidelik (Afdeling 5: Tekstipe)

(range 1 – 5)	Afrikaans	Engels	Suid-Afrikaanse Afrikataal	Totaal
2006	2.84 (1.50)	2.00 (1.42)	1.30 (1.37)	2.51 (1.54)
2007	2.89 (1.46)	1.93 (1.39)	1.08 (1.20)	2.51 (1.52)
(range 1 – 5)				
2005	3.82 (1.48)	2.41 (1.82)	1.57 (1.56)	3.38 (1.73)
2010	3.71 (1.47)	2.07 (1.65)	1.10 (1.35)	2.77 (1.80)

egter waar is, naamlik dat fakulteite eerder hul toelatingsvereistes oor tyd heen verhoog het as gevolg van die onbetroubaarheid van die destydse matriekresultate (wat in lyn is met nasionale tendense) is dit waarskynlik eerder 'n geval van 'n toename in swakker voorbereide studente wat om toelating tot universiteitstudie aansoek doen. Die moontlikheid bestaan dus dat die afname in akademiese geletterdheidsvlakke nog sterker sou wees as die toelatingsvereistes nie verhoog is nie. Hierdie is egter 'n komplekse saak aangesien daar minstens twee kwessies aan die orde is: aan die een kant blyk dit dat daar 'n verlaging in akademiese geletterdheidsvlakke is en aan die ander kant is daar 'n verhoging in toelatingsvereistes; die twee sou mekaar dus ten dele kon neutraliseer.

Die daling in geletterdheidsvlakke, soos gemeet deur TAG, blyk verder konstant te wees vir die onderskeie moedertale. Dit moet egter in ag geneem word dat hierdie ondersoek vir die genoemde periodes nie 'n besondere groot afname in akademiese geletterdheidsvlakke uitwys nie. Die uitkomst hiervan sou dus geïgnoreer kon word. Onses insiens sou dit egter 'n onverantwoordelike konklusie wees. Gestel 'n soortgelyke ondersoek word oor vyf jaar van nou af onderneem en daar blyk 'n dalende tendens te wees as ander kohorte studente se toetsresultate by die datastelle ingesluit sou word, dan sou die daling wel dramatiese proporsies kon begin aanneem.

In vergelyking met die Van der Slik en Weideman-ondersoek is daar in hierdie ondersoek met meer diverse data omgegaan, te wete jaar van deelname en moedertaal. Daar is bevind dat die afname algemeen is en nie spesifiek nie. Dit is dus nie beperk tot jaar- of moedertaalgroep nie en die finale gevolgtrekking waartoe gekom kan word, is naamlik dat die toetse nie teen enige jaar- of moedertaalgroep wat vir hierdie ondersoek gebruik is, diskrimineer nie. 'n Beperking van hierdie studie is dat die ondersoek gebaseer is op data van slegs een universiteit en replikasiestudies hiervan is dus noodsaaklik om die veralgemeenbaarheid daarvan te bepaal – soos vroeër genoem, is daar besluit om van die Universiteit Stellenbosch se data gebruik te maak, omdat slegs hierdie instelling se data sodanig was dat hierdie ondersoek gedoen kon word.

8. Slotwoord

In hierdie artikel is aangevoer dat daar 'n krisissenarratief in Suid-Afrika gevoer word oor sukseskoerse en die voorbereidheidsvlakke van veral eerstejaarstudente. In 'n poging om te bepaal of daar wel sprake is van dalende geletterdheidsvlakke onder eerstejaarstudente is die

Toets van Akademiese Geletterdheidsvlakke (TAG), wat jaarliks tesame met die Engelse eweknie daarvan (TALL) onder meer as 30,000 studente afgeneem word, gebruik om tot insigte hieroor te kom en genuanseerde uitsprake hieroor te maak. Dit is vergelyk met 'n soortgelyke studie wat in 2007 onderneem is. Hierdie artikel is dus 'n poging om 'n bydrae te lewer tot die diskoers oor deurvloeikoerse en eerstejaarondersteuning in Suid-Afrika. Dit behoort egter ook, en meer spesifiek nog, as bron vir ingeligte besluitneming oor kwessies soos taalbeplanning en taalondersteuning van eerstejaarstudente gebruik te kan word.

VERWYSINGS

- Botha, H.L.; Du Plessis, S.A. & Menkveld, H. 2007. 'n Ontleding van deurvloeikoerse aan die US – 'n verslag deur die Tredhousisteam. Stellenbosch: Universiteit Stellenbosch.
- Coetzee-Van Rooy, A.S. & Van Dyk, T.J. 2012. The continual conundrum of the “languages across the curriculum” issue: lessons learnt from the Bullock report (1975) for South African higher education today. *Journal for language teaching*, ter perse.
- Cohen, L.; Manion, L. & Morrison, K. 2007. *Research methods in education*. New York: Routledge.
- Cooper, P. & Van Dyk, T.J. 2003. Measuring vocabulary: A look at different methods of vocabulary testing. *Perspectives in Education*, 21(1): 67-80.
- Davidowitz, B. 2009. Infusing adjustment issues into the curriculum in a science foundation programme. Pp. 195-207 in: Leibowitz, B., Van der Merwe, A. & Van Schalkwyk, S. (Eds). 2009.
- Ferreira, J.G. 1992. *Onderrigstrategieë vir die oorbrugging van skool na universiteit*. Ongepubliseerde doktorsale tesis. Pretoria: Universiteit van Suid-Afrika.
- Foxcroft, C.D. & Stumpf, R. 2005. *What is matric for?* Referate en aanbiedinge by die Umalusi en CHET seminaar oor *Matric: What is to be done?* Pretoria, 23 Junie 2005.
- Fraser, W.J. & Killen, R. 2009. Factors influencing academic success or failure of first-year and senior university students: Do education students and lecturers perceive things differently? *South African Journal of Education*, 23(4): 254-263.
- Hay, H.R. & Marais, F. 2004. Bridging programmes: Gain, pain or all in vain. *South African Journal of Higher Education*, 18(2):59-75.
- Inter-institutional Centre for Language Development and Assessment. 2012. Beskikbaar: <http://icelda.sun.ac.za> Besoek: 1 April 2012.
- Ivanič, R.; Edwards, R.; Barton, D.; Martin-Jones, M.; Fowler, Z.; Hughes, B.; Mannion, G.; Miller, K.; Satchwell, C. & Smith, J. 2009. *Improving learning in college: Rethinking literacies across the curriculum*. Oxon: Routledge.
- Jacobs, C. 2009. Teaching explicitly that which is tacit: The challenge of disciplinary discourses. Pp. 241-252 in: Leibowitz, B.; Van der Merwe, A. & Van Schalkwyk, S. (Eds). 2009.
- Koch, E. & Dornbrack, J. 2008. The use of language criteria for admission to higher education in South Africa: Issues of bias and fairness investigated. *Southern African Linguistics and Applied Language Studies*, 26(3): 333-350.
- Leibowitz, B. 2004. Becoming academically literate in South Africa: lessons from student accounts for policymakers and educators. *Language and education*, 18(1): 35-52.

- Leibowitz, B.; Van der Merwe, A. & Van Schalkwyk, S. (Eds.). 2009. *Focus on First-Year success: Perspectives emerging from South Africa and Beyond*. Stellenbosch: SUN Media.
- Marais, F. & Van Dyk, T.J. 2010. Put listening to the test: An aid to decision making in language placement. *Per Linguam*, 26(2): 1-19.
- Nel, C. & Nel, C. 2009. A 3-tier model for supporting reading-to-learn. Pp. 127-240 in: Leibowitz, B.; Van der Merwe, A. & Van Schalkwyk, S. (Eds.). 2009.
- Ngcobo, S. 2009. Lecturers' and students' reflections on a bilingual programme. Pp. 209-225 in: Leibowitz, B.; Van der Merwe, A. & Van Schalkwyk, S. (Eds.). 2009.
- Parkinson, J.; Jackson, L.; Kirkwood, T. & Padayachee, V. 2007. A scaffolded reading and writing course for foundation level students. *English for Specific Purposes*, 26: 443-461.
- Scott, I. First-year experience as terrain of failure or platform for development? Critical choices for higher education. Pp. 17-35 in: Leibowitz, B.; Van der Merwe, A. & Van Schalkwyk, S. (Eds.). 2009.
- Scott, I.; Yeld, N. & Hendry, J. 2007. *A case for improving teaching and learning in South African higher education*. Higher Education Monitor No. 6. Pretoria: Council on Higher Education. [Intyds]. Beskikbaar: <http://www.che.ac.za/documents/d000155/index.php> Besoek: 18 Februarie 2012.
- Van der Slik, F.W.P. & Weideman, A.J. 2007. Testing academic literacy over time: Is the academic literacy of first year students deteriorating? *Ensovoort*, 11(2): 126-137.
- Van der Slik, F.W.P. & Weideman, A.J. 2008. Measures of improvement in academic literacy. *Southern African Linguistics and Applied Language Studies*, 26(3): 363-378.
- Van der Walt, C. 2010. The context of language planning in multilingual higher education. *Language learning journal*, 38(3): 253-271.
- Van Dyk, T.J. 2010. *Konstitutiewe voorwaardes vir die ontwerp van 'n toets van akademiese geletterdheid*. Ongepubliseerde proefskrif. Bloemfontein: Universiteit van die Vrystaat.
- Van Dyk, T.J. & Weideman, A.J. 2004. Switching constructs: On the selection of an appropriate blueprint for academic literacy assessment. *Journal for Language Teaching*, 38(1): 1-13.
- Van Dyk, T.J.; Cillié, K.; Coetzee, M.; Ross, S. & Zybrands, H. 2011. Ondersoek na die impak van 'n akademiese geletterdheidsintervensie op eerstejaarstudente se akademiese taalvermoë. *Litnet Akademies*, 8(3) Desember 2011. Beskikbaar: <http://www.litnet.co.za/Article/ondersoek-na-die-impak-van-n-akademiese-geletterdheidsintervensie-op-eerstejaarstudente-se> Besoek 1 April 2012.
- Van Dyk, T.J.; Zybrands, H.; Cillié, K. & Coetzee, M. 2009. On being reflective practitioners: the evaluation of a writing module for first-year students in the health sciences. *Southern African Linguistics and Applied Language Studies*, 27(3): 333-344.
- Van Schalkwyk, S.; Bitzer, E. & Van der Walt, C. 2008. Acquiring academic literacy: a case of First-year extended degree programme students. *Southern African Linguistics and Applied Language Studies*, 27(2): 189-201.
- Yeld, N. 2003. *Academic literacy and numeracy profiles: an analysis of some results from the AARP and TELP tests of incoming students (2001-2002 entry years)*. Beskikbaar: <http://www.sauvca.org.za> Besoek: 10 Mei 2011.

OOR DIE SKRYWERS

Tobie van Dyk

Taalsentrum

Universiteit Stellenbosch

E-pos: tjvd@sun.ac.za

Tobie van Dyk is tans Hoof: Eenheid vir Afrikaans en Engels aan die Universiteit Stellenbosch se Taalsentrum. Vanaf Januarie 2013 is hy Direkteur: Sentrum vir Akademiese en Professionele Taalpraktyk aan die Noordwes Universiteit se Potchefstroomkampus. Tobie het in die toegepaste taalkunde gespesialiseer en hom tot dusvêr veral op taaltoetsing en akademiese geletterdheid toegespits en reeds verskeie artikels hieroor gepubliseer.

~

Frans van der Slik

Departement Taalwetenskap

Radboud Universiteit Nijmegen|

Nederland

én

Navorsingsgenoot van die Departement Taalkunde en Taalpraktyk,

Universiteit van die Vrystaat

E-pos: f.v.d.slik@let.ru.nl

Frans van der Slik is assistent-professor aan die Departement Taalwetenskap van die Radboud Universiteit Nijmegen in Nederland. Hy is ook aangestel as navorsingsgenoot by die Departement Taalkunde en Taalpraktyk aan die Universiteit van die Vrystaat. Sy navorsingsfokus is tans op tweedetaalverwerwing en taaltoetsing en hy maak gebruik van grootskalige datastelle hiervoor. Hy publiseer wyd oor hierdie onderwerpe in nasionale en internasionale wetenskaplike vaktydskrifte.